

НАША ТРАДИЦИЈА У ЈЕЗИКУ И КЊИЖЕВНОСТИ

1 разред: обрада

2 разред: утврђивање

У далекој прошлости, када је човек почео да упознаје природу и свет око себе, и када је о томе могао нешто и да каже, леже корени народне књижевности. Своја размишљања, осећања, страхове, недоумице, љубави и чежње, човек је слагао у речи и стихове, па су тако настале танане творевине језика и духа, које су у памћењу трајале, а причом се преносиле. Наша народна књижевност, као и књижевност других народа, настала је у далекој прошлости. Замисао и првобитни облик сваке народне песме, приче, пословице или загонетке даје један обдарени појединац. Али, како се све оне преносе усменим путем, тако се током времена мењају, проширују или скраћују а њихов облик се дотерује. И зато, народна књижевност носи обележје народног духа, морала, народног живота. Никада се не може поуздано рећи који од ових драгуља је најлепши: нежност и лепота успаванки, чедност и топлина љубавних песама, мистериозност обичајних и обредних, или оштроумност пословица и загонетки.

Ученици су подељени у парове. Сваки пар добија картончиће са словима. Када се сложе слова, добија се назив једне мање народне умотворине (ташуњалке, цупаљке, успаванке, поређења, разбрајалице, брзалице, пословице, загонетке). Када сви парови дођу до решења, проналазимо шта повезује ове речи и тако истичемо циљ часа.

Презентација је објашњен назив народних умотворина указао на значај Вука Караџића у његовом сакупљању и издвојене одлике народних умотворина. Сваки ученик добија да залепи у своју свеску.

Народне умотворине су настале када писменост није била проширена у народу. Добиле су назив народне јер их је створио народ, односно талентовани људи из народа чија имена обично не знамо. Зову се умотворине јер их је створио ум, памет. Вук Караџић има велике заслуге што су народне умотворине сачуване. Он их је први сакупљао, записивао и проучавао. Све до тада народне умотворине су се само усмено преносиле.

Вама, ђацима, игра је нешто драго, познато и блиско. Нисте можда ни приметили да се у тим играма играте мало и својим језиком. Главна играчка је **говор вашег језика**. Језик свашта може и уме.

Језик тапше, цупка, успављује малу децу, броји, ређа, разбраја, шали, брза, руга, загонета. Тако је децо настало велико богаство речи и мудрости.

ПРВА ИГРА

а) Сваки пар добије по једну ташунаљку

У марами шећера

Ташун, ташун, танана
И свилена марама
У марами шећера
Да ми дете вечера

Ташун, ташун, ташана

Ташун, ташун, ташана,
И свилена марама,
Ко ташуни леба да,
Родила му пшеница,
И винова лозица

б) цупаљке

Опа, цупа танца,
Опа цупа танца,
А девојка момчића,
За два, за три грашчића

Хопа цупа на калуп

Хопа цупа, на калуп,
Четир баке, један зуб,
И тај један шупаљ!

Цупаљке су веселе разигране песмице.

ДРУГА ИГРА – ПОСЛОВИЦЕ

Сваки пар извлачи по једну пословицу. Ученици слагањем речи треба да открију о којој се пословици ради.

1 пар: Испеци па реци.

2 пар: Знање је право имање.

3 пар: Ко добро чини, боље дочека.

1 група: По делу се човек познаје.

ТРЕЋА ИГРА - брзалице

Сваки пар добија листић са две брзалице.

1 пар: На врх брда врба мрда

Лежи куја жута крај жута пута

2 пар: Туре буре ваља, буре туре гања

Проши конач кроз покровац

3 пар: Црвена крвца из срца врца

На врх брда врба мрда

4 пар: Четири чавчића на чунчићу чучу

Иде црн трн да одгризе црном трну врх

ЧЕТВРТА ИГРА – поређења

Сваки пар добија листић са недовршеним народним поређењима.

Ваш задатак је да завршите поређења и када сви то ураде, читају се поређења.

1 пар: Висок као

(бор)

Здрав као.....

(дрен)

2 пар: Заруменео се као.....

(јабука)

Вредан као.....

(пчела)

3 пар: Ћути као.....

(риба)

Лак као

(перо)

4 пар: Хладан као
(стена)
Леп као
(слика, лутка)
Бео као
(снег)

ПЕТА ИГРА – бројалице

1 пар: Бумбар, делипар, сео цар на кантар, жарипан, пеливан,
мерили га по вас дан, паде па се скљуси и рече му ту си.

ИГРА КАПОМ

Чобани стану у круг и лаганим кораком крећу се у десну страну.
Један од њих је унутра са капом у руци и креће се на супротну
страну. Испред кога баци шубару, са њим се пољуби, па онда онај
из круга узме шубару а овај одмах на његово место и игра се
наставља.

Завршни део часа

Такмичење у решавању загонетки

Наставник чита загонетку а сваки пар одговара на папиру. На крају
наставник проверава тачност и проглашава победника.

1 пар: Самар носи кљусе није, роге има коза није (коза)
2 пар: Маказе имам, а не кројим, вреле воде се бојим(рак)
3 пар: Нит се рађа, нит умире, мртвом главом воду пије(сунђер)
4 пар: Млада сам и зелена, лепа, малена. Ко ме такне, куне
ме(коприва)

Станица Милосављевић